

A ROMÁN GYŰJTEMÉNY

A zabolai románok hagyományos népi kultúrája *című kiállítás*

© www.kjnt.ro/szovegtar

A Moldvából és Havasalföldről érkező román családok Zabolán már a 17. században megtelepedtek, 1699-ben a településen már 95 román élt. Létszámuk fokozatosan emelkedett, napjainkban közel ezerre tehető. A hegyek lábainál élő román népesség a korábbi évszázadokban jellemzően juhászattal foglalkozott, nagy szerepet vállalva a Mikes család 18–19. századi fonó- és szövőüzemének nyersanyaggal való ellátásában. Hagyományos foglalkozásuknak köszönhetően napjainkig átörökítették egy jellegzetes, állattartó-transzhumáló életformát, valamint annak eszközkészletét, lakberendezési tárgyait és képi emlékanyagát.

A JUHÁSZAT ESZKÖZKÉSZLETE

Az egymás mellett élő falusi etnikumok használati tárgyai többnyire ugyanazon mesterek kezei közül, azonos műhelyek berkeiből került piacra, így jelentősebb eltérés a zabolai román és magyar tárgyi kultúra tekintetében leginkább a foglalkozások, a szokások és a viselet témakörében érhető tetten.

A múzeum igazi ritkaságokat őriz a juhászattal kapcsolatos tárgyakkól. Megemlíthetjük itt a különféle sajtkészítő edényeket, a méteres fenyőtörzsből kifaragott sajtreszelőket, a fából készült kisméretű, fedeles túrótartó csebret vagy az asszonyok által használt vajköpülőt. A kalendarisztikus ünnepek sorában a júniusi Illés-napi juhászlakodalom alkalmára a havasokról a völgybe érkező legények nyomtatott, mintás sajttal kedveskedtek a lányoknak. A gyűjteményben lévő sajtnyomtató lapocka két összeillő, dúsan faragott lapján az ortodox kereszt és geometriai motívumok mellett az 1915-ös évszám olvasható, természetesen fordított képként látva, negatívba vésve.

Sajt préseléséhez használt, MT monogramos, 1915-ös faragott dúc

Túrós dézsa

Túrótartó bödön

Vajköpülő dézsa

Kiállítási plakát

Sajtkészítő faedény, kilinta

Sajtreszelő fa

LAKBERENDEZÉSI DARABOK

Az elmúlt években vásárlás útján sikerült megszerezni egy helyi román család tisztaszobájának és lakókonyhájának bútorállományát. Az ide tartozó szekrények, az asztal, a székek, az ágyak, valamint az ülőalkalmatosságként használt padláda városi – minden bizonynyal brassói – asztalosok keze munkája, melyeket a 20. század első évtizedeiben a polgárosodó juhászcsalád kelengye részeként vásárolt meg. A sötétbarna alapszínű, esztergált ornamentikával mutatósabbá tett bútorok legfőbb értéke, hogy egységes lakberendezést képviselnek, ezáltal bemutatható egy magyar környezetben élő zabolai román család magyarokéhoz hasonló, ideálisnak tekintett lakókörnyezete a 20. század első harmadában.

20. század eleji konyha

A Condrea család lakásdíszítő gyapjúszőttesei

A Condrea család szobabútorai

TEXTÍLIÁK ÉS VISELETEK

Női ing és mellény

A Condrea család lakberendezésével több 20. század eleji gyapjuszőnyeg, színes ágytakaró, háziszőtt lepedő és falvédő került a gyűjteménybe. A piros, kék, sárgásbarna, zöld színekkel díszített finom gyapjuszőttek a szocializmus előtti mintákat és a juhászok körében rendelkezésre álló gyapjú alapanyag bőségét tükrözik.

Zabolán a hagyományos viseletek színhasználata egyértelmű etnikai különbséget is jelez mind a mai napig. A magyar gazdaemberek sűrű munkaöltözetével szemben a román juhászok sötétbarna posztóviseletet hordtak – barna posztónadrág, fehér háziszőtt vászoning, melyre barna színű lájbit öltöttek fel. A férfiak viseletének nyári időszakban is elengedhetetlen kiegészítője volt a fekete kucsma, lábukra magas szárú bakancsot vagy rövidebb szárú csizmát húztak. Az érett, őszi barna szín a női öltözetnek is alapszíne, a fekete szoknya fölé vett díszes fehér ing fölött selyemberakásos barna lájbit viseltek.

Román esküvő Zabolán 1931-ben